

Recognizing the strategy of absolute superiority in the Zionist regime's information discourse: a cultural approach

received: 28/07/2025

Accepted: 24/08/2025

Hassan Rangarz:

PhD student, Faculty of Political Science and International Relations, Islamic Azad University, Hamadan Branch, Iran

E-mail: shimen208@yahoo.com

ORCID ID: 0009-0000-0038-4997

Qasem Torabi:

Associate Professor and faculty member of the Faculty of Political Science and International Relations, Islamic Azad University, Hamedan Branch. (Corresponding author)

E-mail: ghasemtoraby@yahoo.com

ORCID ID: 0000-0002-5359-9390

Alireza Rezaei:

Associate Professor and Faculty Member, Faculty of Political Science and International Relations, Islamic Azad University, Hamedan Branch

E-mail: lr.Alirezarezaei@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-2865-4343

Abstract

Understanding the cultural and historical context of the enemy and examining the ontological roots governing its decision-making structures enhances the ability to predict its behaviors and plays a crucial role in designing the necessary measures for counteracting the adversary. The Israeli regime, as an American project in the West Asia region, not only has a direct influence on regional and global dynamics but has consistently demonstrated its hostility towards the Islamic Republic of Iran in recent years. Understanding the strategic culture of the Israeli regime, as the foundational framework for its security and intelligence strategies, can provide new insights into the regime's intelligence behavior and the development of counter-strategies. This paper, aiming to redefine the concept of absolute superiority within from a cultural perspective, seeks to elucidate the impact of its strategic culture on its intelligence strategies. question is formulated as follows: "What impact does the strategic culture of the Israeli regime have on its intelligence strategies?" In this explanatory study, combination of archival-library research and, while analytical reasoning was adopted as the research method. Additionally, of strategic culture was considered as the theoretical framework. The findings of the study emphasize that the components of the Israeli regime's strategic culture, of strategic depth, the sense of being under siege, and the historical experiences of the Jewish people, have contributed to the formation of an intelligence strategy based on absolute superiority. Counteracting this requires not only informational approaches but also the adoption of cultural and foundationally disruptive strategies.

Keywords: Culture, Education, Strategy, Discourse, Zionist Regime

بازشناسی راهبرد برتری مطلق در گفتمان اطلاعاتی رژیم صهیونیستی: رویکرد فرهنگی

پذیرش: ۱۴۰۴/۰۴/۰۳

ارسال: ۱۴۰۴/۰۳/۰۷

چکیده

شناخت فرهنگی-تاریخی دشمن و بررسی ریشه های هستی شناسانه مسلط بر ساختارهای تصمیم گیری آن، قدرت پیشبینی رفتارها را تقویت و در طراحی تدابیر لازم برای مقابله با حریف تاثیر بسزایی دارد. رژیم صهیونیستی بعنوان یک پروژه امریکایی در منطقه غرب آسیا، علاوه بر تاثیر مستقیم بر معادلات منطقه ای و جهانی، همواره در سال های گذشته دشمنی خود با جمهوری اسلامی ایران را بروز داده است. شناخت فرهنگ راهبردی رژیم صهیونیستی به عنوان زیرساخت اصلی اتخاذ استراتژی ها و تدابیر اطلاعاتی-امنیتی آن، میتواند در رفتارشناسی اطلاعاتی آن رژیم و سیاستگذاری مقابله با آن افق جدیدی را مفتوح نماید. این مقاله با هدف بازشناسی راهبرد برتری مطلق در گفتمان اطلاعاتی رژیم صهیونیستی از بستر فرهنگی سعی دارد تاثیر فرهنگ راهبردی رژیم صهیونیستی را بر استراتژی های اطلاعاتی رژیم تبیین نماید. لذا سوال اصلی پژوهش بدین قرار تنظیم شده است: «فرهنگ راهبردی رژیم صهیونیستی چه تاثیری بر استراتژی های اطلاعاتی آن دارد؟». در این تحقیق تبیینی، ضمن بهره گیری از مطالعه اسنادی-کتابخانه ای و مصاحبه عمیق با کارشناسان خبره موضوع برای جمعآوری داده، از تحلیل اجتهادی به عنوان روش پژوهش استفاده شده است؛ همچنین نظریه فرهنگ راهبردی به عنوان چارچوب نظری در نظر گرفته شده است. یافته های پژوهش تأکید می نماید که عناصر تشکیل دهنده فرهنگ راهبردی رژیم صهیونیستی نظیر: ارزش ها و باورهای دینی و ملی، فقدان عمق استراتژیک، حس در محاصره بودن و تجربیات قوم یهود و ... باعث شکل گیری استراتژی اطلاعاتی مبتنی بر برتری مطلق شده است که مقابله با آن نیز علاوه بر رویکردهای اطلاعاتی مستلزم اتخاذ راهبردهای فرهنگی و شالوده شکن است.

کلید واژه ها: فرهنگ، پرورش، استراتژی، گفتمان، رژیم صهیونیستی

حسن رنگرز

دانشجوی دکتری دانشکده علوم سیاسی و روابط بین الملل، دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان، ایران

ایمیل

shimen208@yahoo.com
کد ارکید: ۰۰۰۹-۰۰۰۰-۰۰۰۲۸-۴۹۹۷

قاسم ترابی

دانشیار و عضو هیئت علمی دانشکده علوم سیاسی و روابط بین الملل دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان (نویسنده مسئول)

ایمیل

ghasemtoraby@yahoo.com
کد ارکید: ۰۰۰۰-۰۰۰۲-۰۳۰۹-۹۳۹۰

علیرضا رضائی

دانشیار و عضو هیات علمی دانشکده علوم سیاسی و روابط بین الملل دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان

ایمیل

lr.Alirezarezaei@gmail.com
کد ارکید: ۰۰۰۰-۰۰۰۲-۲۸۶۵-۴۳۴۳

Extended Abstract

Introduction: Knowing the cultural-historical aspects of the enemy and examining the ontological roots that dominate its decision-making structures strengthen the ability to predict behavior and have a significant impact on designing the necessary measures to confront the opponent. The Zionist regime, as an American project in the West Asian region, in addition to directly influencing regional and global equations, has always expressed its hostility towards the Islamic Republic of Iran in recent years. Understanding the strategic culture of the Zionist regime as the main infrastructure for adopting its information-security strategies and measures can open up new horizons in the information behavior of that regime and policy-making to confront it. This article, with the aim of recognizing the strategy of absolute superiority in the Zionist regime's information discourse from a cultural context, tries to explain the impact of the strategic culture of the Zionist regime on the regime's information strategies. Therefore, the main research question is formulated as follows: "What impact does the strategic culture of the Zionist regime have on its information strategies?" In this explanatory research, while utilizing documentary-library study and in-depth interviews with experts in the subject to collect data, ijihad analysis has been used as a research method; also, the theory of strategic culture has been considered as a theoretical framework. The research findings emphasize that the elements constituting the strategic culture of the Zionist regime, such as: religious and national values and beliefs, lack of strategic depth, sense of being surrounded and experiences of the Jewish people, etc., have led to the formation of an information strategy based on absolute superiority, which, in addition to information approaches, requires the adoption of cultural and foundational strategies. Unlike the theory of realism, which considers action in the international environment to be focused on the behavior of others, other factors are involved in the way states act. The cultural characteristics of societies and their historical identity cause each of them to have different perceptions of international events and, accordingly, to exhibit different behaviors. In the theory of strategic culture, behavior in the international environment is not a reaction to the behavior of others, but a type of activism based on and influenced by the culture and identity of that country. In other words, strategic ideas and strategic behaviors are the product of social construction processes rather than being caused by external phenomena.

Objective: Some of the decisions and information strategies of the Zionist regime, including the doctrine of absolute information superiority, are derived from perceptions that have been taken from historical events of the Jewish people and issues that occurred in those years. Religious teachings,

beliefs, and values of that society play a significant role in information strategies. Therefore, in the present study, by recognizing the religious and cultural components of the Zionist regime, we seek to describe and explain its behaviors and continue to recognize the cultural roots of constructing the strategy of absolute information superiority.

Since its inception as a political system, the Zionist regime has always resorted to preemptive but temporary attacks by using the weapon of existential threat and under the pretext of being surrounded, meaning the concern about the existence of Arab countries as permanent enemies who always want to destroy the Zionist regime. By adopting security strategies that have been mostly tough and military in nature, it has tried to preserve its existence and become a regional power, and for this reason it has used various doctrines, including peripheral alliances, etc. Warning and threatening enemies, increasing advanced military capabilities for deterrence, and trying to achieve a decisive victory in war, even under the pretext of killing civilians, will be the main pillars of the Zionist regime's military guidance. (Latifian, 2017: 26) Therefore, the root and origin of this regime's decisions and information strategies depend on the semantic factors and strategic culture of that regime's society.

Method: Based on the nature of the data used, the data conform to the qualitative research approach, based on the logic of the research, the dominant logic is the inductive model, and in terms of purpose, it is an ijthad research. The ijthad method is one of the research methods in which the researcher takes an understanding approach and based on reliable sources through the necessary tools and elements to explore and reason the implications, and ultimately arrives at a logical and rational conclusion. The scientific product and product of this prescriptive research is also cultural suggestions to create a break in the regime's information doctrine of absolute superiority.

Findings and Conclusion: The most prominent presence of religion in the fundamental laws of Israel can be found in the last series of these laws. For example, in the second paragraph of the first article of the law "Israel as the Nation-State of the Jewish People" it is stated: "The State of Israel is the institution of the nation-state of the Jewish people, and the State of Israel, through this institution, exercises the natural, religious, and historical right of this people to determine their destiny." Therefore, one of the duties of this state is to fulfill the religious aspirations of the Jewish people. Also, according to the second paragraph of Article 6 of this law, the State of Israel is obligated to protect the religious heritage of the Jewish people. The first paragraph of Article 1 of this law also considers

the Land of Israel as the historical homeland of the Jewish people. But perhaps the most controversial part of this law, which emphasizes and clarifies more than any other law the unique and unique role of religion in the political structure of the State of Israel, is the third paragraph of Article 1 of this law: "The implementation of the right to national self-determination within the framework of the State of Israel is exclusive to the Jewish people." The tenth paragraph of this law also declares Jewish religious holidays as official state holidays. Consequently, it would not be an exaggeration to say that the State of Israel considers the preservation, support, and promotion of the values and heritage of Judaism to be one of its most important goals (Falahi, 5/2/1401). In general, several ideas, including the chosen people, the Holy Land, and the Holy Bible, have constituted the mental structure of Jewish politicians and the foreign policy discourse of the Zionist regime in the last half century. As a result,

چکیده مبسوط:

مقدمه: شناخت فرهنگی-تاریخی دشمن و بررسی ریشه های هستی شناسانه مسلط بر ساختارهای تصمیم گیری آن، قدرت پیشبینی رفتارها را تقویت و در طراحی تدابیر لازم برای مقابله با حریف تاثیر بسزایی دارد. رژیم صهیونیستی بعنوان یک پروژه امریکایی در منطقه غرب آسیا، علاوه بر تاثیر مستقیم بر معادلات منطقه ای و جهانی، همواره در سالهای گذشته دشمنی خود با جمهوری اسلامی ایران را بروز داده است. شناخت فرهنگ راهبردی رژیم صهیونیستی به عنوان زیرساخت اصلی اتخاذ استراتژی ها و تدابیر اطلاعاتی-امنیتی آن، میتواند در رفتارشناسی اطلاعاتی آن رژیم و سیاست گذاری مقابله با آن افق جدیدی را مفتوح نماید. این مقاله با هدف بازشناسی راهبرد برتری مطلق در گفتمان اطلاعاتی رژیم صهیونیستی از بستر فرهنگی سعی دارد تاثیر فرهنگ راهبردی رژیم صهیونیستی را بر استراتژی های اطلاعاتی رژیم تبیین نماید. لذا سوال اصلی پژوهش بدین قرار تنظیم شده است: «فرهنگ راهبردی رژیم صهیونیستی چه تاثیری بر استراتژی های اطلاعاتی آن دارد؟». در این تحقیق تبیینی، ضمن بهره گیری از مطالعه اسنادی-کتابخانه ای و مصاحبه عمیق با کارشناسان خبره موضوع برای جمع آوری داده، از تحلیل اجتهادی به عنوان روش پژوهش استفاده شده است؛ همچنین نظریه فرهنگ راهبردی به عنوان چارچوب نظری در نظر گرفته شده است. یافته های پژوهش تأکید می نماید که عناصر تشکیل دهنده فرهنگ راهبردی رژیم صهیونیستی نظیر: ارزش ها و باورهای دینی و ملی، فقدان عمق استراتژیک، حس در محاصره بودن و تجربیات قوم یهود و ... باعث شکل گیری استراتژی اطلاعاتی مبتنی بر برتری مطلق شده است که مقابله با آن نیز علاوه بر رویکردهای اطلاعاتی مستلزم اتخاذ راهبردهای فرهنگی و شالوده شکن است.

برخلاف نظریه واقع گرایی که کنش در محیط بین المللی را معطوف به رفتار دیگران می داند، عوامل دیگری در نحوه کنشگری دولت ها دخیل است. خصوصیات فرهنگی جوامع و هویت تاریخی آنان، موجب میشود که هریک از آنان برداشت های متفاوتی نسبت به رویدادهای بین المللی داشته و بر همین اساس رفتارهای متفاوت از خود بروز دهند. در نظریه فرهنگ راهبردی، رفتار در محیط بین المللی واکنش به رفتار دیگران نیست، بلکه نوع کنشگری مبتنی و متأثر از فرهنگ و هویت آن کشور است. به عبارتی ایده های راهبردی و رفتارهای راهبردی بیش از آن که ناشی از پدیده های بیرونی

باشد محصول فرایندهای ساخت اجتماعی است.

هدف پژوهش: برخی از تصمیمات و راهبردهای اطلاعاتی رژیم صهیونیستی و از جمله دکترین برتری مطلق اطلاعاتی برگرفته از برداشت هایی است که از رخدادهای تاریخی قوم یهود و مسایلی که در آن سال ها رخ داده، گرفته شده است. تعلیمات دینی، باورها و ارزش های آن جامعه نقش بسزایی در راهبردهای اطلاعاتی دارد. از این رو در پژوهش حاضر با شناخت مولفه های دینی و فرهنگی رژیم صهیونیستی بدنبال توصیف و تبیین رفتارهای آن و در ادامه بازشناسی ریشه ای فرهنگی برساخت راهبرد برتری مطلق اطلاعاتی هستیم.

رژیم صهیونیستی از بدو پیدایش بعنوان یک نظام سیاسی، همواره با بهره گیری از حربه تهدید وجودی و به بهانه محاصره بودن به معنای نگرانی از وجود کشورهای عربی به عنوان دشمنان دائمی که همواره سودای نابودی رژیم صهیونیستی را در سر دارند، به حملات پیش دستانه اما موقتی روی می آورد و با اتخاذ استراتژی های امنیتی که بیشتر جنبه سخت و نظامی داشته است، تلاش برای حفظ موجودیت خود و تبدیل شدن به قدرت منطقه ای داشته و به همین جهت از دکترین های مختلف از جمله اتحاد پیرامونی ... استفاده کرده است. هشدار و تهدید دشمنان، افزایش توانایی نظامی پیشرفته برای بازدارندگی و تلاش برای کسب پیروزی قاطعانه در جنگ حتی به بهانه ی کشتار غیرنظامیان، ارکان اصلی رهنامه نظامی رژیم صهیونیستی خواهد بود. (لطیفیان، ۱۳۹۶: ۲۶) لذا ریشه و منشاء اتخاذ تصمیمات و استراتژی های اطلاعاتی این رژیم، به عوامل معنایی و فرهنگ راهبردی جامعه آن رژیم بستگی دارد.

روش پژوهش: براساس ماهیت داده های مورد استفاده، داده ها منطبق بر رهیافت پژوهش کیفی، براساس منطق پژوهش، منطق حاکم مدل استقرایی و از نظر هدف، پژوهشی اجتهادی است. روش اجتهادی یکی از روشهای تحقیق است که محقق با رویکرد تفهیمی و بر اساس منابع معتبر به واسطه ابزار و عناصر لازم برای اکتشاف و استدلال دلالت ها قدم برداشته و نهایتا به استنباط رای منطقی و عقلی واصل میشود. فرآورده و محصول علمی این پژوهش تجویزی نیز پیشنهادات فرهنگی برای ایجاد گسست در دکترین اطلاعاتی برتری مطلق رژیم می باشد.

پرنگترین حضور دین در قوانین بنیادی اسرائیل را میتوان در آخرین سلسله از این قوانین یافت. از جمله در بند دوم از اصل اول قانون «اسرائیل به مثابه دولت - ملت امت یهود» آمده است: «دولت اسرائیل، نهاد دولت - ملت امت یهود است و دولت اسرائیل از طریق این نهاد، حق طبیعی و دینی و تاریخی این امت را برای تعیین سرنوشت، عملی میکند». بنابراین یکی از وظایف این دولت، تحقق آمال دینی امت یهود است. هم چنین بنا بر بند دوم از اصل ششم این قانون، دولت اسرائیل موظف است تا پاسدار میراث دینی امت یهود باشد. بند اول از اصل اول این قانون نیز سرزمین اسرائیل را سرزمین تاریخی امت یهود قلمداد کرده است. اما شاید جنجالی ترین بخش از این قانون که بیش از هر قانون دیگری بر نقش بی بدیل و یگانه ی دین در ساخت سیاسی دولت اسرائیل تأکید و تصریح میکند، بند سوم از اصل اول این قانون است: «عملی کردن حق تعیین سرنوشت ملی در چهارچوب دولت اسرائیل، مختص امت یهود است». بند دهم این قانون نیز تعطیلات دینی یهودیان را تعطیلات رسمی دولتی اعلان میکند. نتیجتا سخن گزافی نخواهد بود که دولت اسرائیل، پاسداشت و حمایت و ترویج ارزشها و میراث یهودیت را یکی از مهمترین اهداف خود به حساب می آورد (فلاحی، ۱۴۰۱/۲/۵).

یافته های پژوهش: به طور کلی، چند انگاره از جمله قوم برگزیده، سرزمین مقدس و کتاب مقدس سازه ذهنی سیاستمداران یهودی و گفتمان سیاست خارجی رژیم صهیونیستی را در نیم قرن اخیر مقوم ساخته است. در نتیجه گفتمان مذهبی را میتوان به عنوان مهم ترین عنصر برای

شکل دهی به سیاست خارجی رژیم صهیونیستی در نظر گرفت. بررسی گفتمان سیاست خارجی نخست وزیران رژیم صهیونیستی (از احزاب و طیف های مختلف سیاسی) نشان میدهد که آنها شدیداً از فرهنگ سیاسی دینی یهود متأثراند. این موضوع بر خط و مشی های کلان رفتار خارجی و به ویژه موضوع اساسی تر آن یعنی منازعه با مسلمانان، اعراب و فلسطینیان بازتاب دارد. به طور کلی، ادعای تشکیل اسرائیل بزرگ در سرزمین مقدس که بنابر آیات تورات شامل کشورهای فلسطین، مصر، سوریه، اردن و لبنان بوده، تأثیر مستقیمی بر سیاست خارجی این کشور نسبت به کشورهای همسایه خود داشته است. عناصر کلی سیاست خارجی رژیم صهیونیستی در دوران این سه نخست وزیر اخیر تحت تأثیر عامل مشروعیت مذهبی بود، اما در این میان، سیاست خارجی رژیم صهیونیستی در زمان نخست وزیری نتانیاهو بیشتر از زمان باراک و شارون بر حفظ سرزمین های اشغالی فلسطین و کشورهای همسایه خود مبتنی بوده است تا بتواند به وعده های کتاب مقدس تورات جامه عمل بپوشاند که تا اندازه های در این زمینه موفق شد و توانست سرزمین های تحت اشغال خود را حفظ کند (ولایتی قوجه بگلو و همکاران، ۱۳۹۹: ۱۶۰-۱۵۵).

یکی از مهم ترین چالش ها و گسست ها در جامعه اسرائیل، چالش حفظ دولت-ملت یهودی است که سبب شد تا استراتژی برتری مطلق در دستور کار رژیم صهیونیستی قرار گیرد. این چالش یا گسست نسلی در حقیقت به کم توجهی نسل جدید این رژیم، نسبت به آموزه های صهیونیسم اشاره دارد. هویت آرمانی صهیونیسم، یهودیان نوینی ایجاد کرد که به زبان عبری مسلط بوده و به جای بی سرزمینی در گذشته، به سرزمین جدید خود عشق بورزند و منافع و رفاه خود را در راه ملت شان قربانی و با تمام وجود از رژیم صهیونیستی در برابر دیگران دفاع کنند. این هویت آرمانی از طریق دو نهاد به جوانان اسرائیلی القا میشد: ارتش و نظام آموزشی. این دو، ابزارهای بسیار مهم و اساسی در روند ایجاد هویت ملی هستند. اما طی دو دهه اخیر شاهد افول کارکرد هویتسازانه این دو نهاد در رژیم صهیونیستی بودهایم (موسوی، ۱۳۹۹: ۷۷) ارتش که در حقیقت نخستین عرصه خلق هویت صهیونیستی و بهترین مجرای همسان انگاری و محل پیاده سازی تئوری کوره مذاب محسوب میشود و برای بسیاری از اسرائیلی ها خدمت در ارتش به معنای عبور از دوران جوانی به بزرگسالی است، کارکرد خود را تا حدی از دست داده است (موسوی، ۱۳۹۹: ۷۷). دومین نهادی که برای ساخت هویت مورد استفاده قرار میگیرد نظام آموزشی است. اما امروزه به دلیل کمبود بودجه، افزایش جمعیت و جذب نخبگان اسرائیلی (صهیونیستی) به سمت مشاغل مرفهتر، معلمان اسرائیلی حقوق بسیار اندکی در مقایسه با دیگران دریافت می کنند و کلاس های درس این رژیم، در زمره شلوغ ترین کلاس های درس در جهان هستند. نتیجه اینکه تنزل موقعیت نظام آموزشی این رژیم ظرفیت هویت سازی دولت را تضعیف نموده و این رژیم در مقایسه با دهه های اولیه تأسیس خود کمتر می تواند اندیشه صهیونیسم را به نسل جوان کنونی تلقین کند (رضوی، ۱۴۰۰: ۱۷۳-۱۷۰).

مقدمه و بیان مسأله

با نگاهی به سابقه نه چندان بلند ظهور رژیم صهیونیستی، به سادگی میتوان دریافت که این رژیم بعد از جنگ جهانی اول با هدف حفاظت از جهان غرب در برابر اسلام و بر مبنای ایجاد برتریطلبی مطلق نظامی و معارضة با کشورهای مسلمان منطقه غرب آسیا شکل گرفته است. اشغال سرزمینهای اسلامی و مقابله با کشورهای پیرامونی، جامعه رژیم صهیونیستی را به امنیتیترین جامعه در منطقه تبدیل نموده به گونه ای که همواره خود را در معرض جنگ دانسته و لذا بر اساس دکترین برتری مطلق همه جانبه که ریشه در اندیشه های صهیونیسم جهانی دارد، در عرصه اطلاعاتی نیز راهبرد برتریجویی مطلق به عنوان دکترین جامعه اطلاعاتی رژیم اتخاذ شود.

برخلاف نظریه واقع گرایی که کنش در محیط بین المللی را معطوف به رفتار دیگران میداند، عوامل دیگری در نحوه کنش گری دولت ها دخیل است. خصوصیات فرهنگی جوامع و هویت تاریخی آنان، موجب میشود که هریک از آنان برداشت های متفاوتی نسبت به رویدادهای بین المللی داشته و بر همین اساس رفتارهای متفاوت از خود بروز دهند. در نظریه فرهنگ راهبردی، رفتار در محیط بین المللی واکنش به رفتار دیگران نیست، بلکه نوع کنشگری مبتنی و متأثر از فرهنگ و هویت آن کشور است. به عبارتی ایده های راهبردی و رفتارهای راهبردی بیش از آن که ناشی از پدیده های بیرونی باشد محصول فرایندهای ساخت اجتماعی است.

برخی از تصمیمات و راهبردهای اطلاعاتی رژیم صهیونیستی و از جمله دکترین برتری مطلق اطلاعاتی برگرفته از برداشت هایی است که از رخدادهای تاریخی قوم یهود و مسایلی که در آن سالها رخ داده، گرفته شده است. تعلیمات دینی، باورها و ارزش های آن جامعه نقش بسزایی در راهبردهای اطلاعاتی دارد. از این رو در پژوهش حاضر با شناخت مولفه های دینی و فرهنگی رژیم صهیونیستی بدنبال توصیف و تبیین رفتارهای آن و در ادامه بازشناسی ریشه ای فرهنگی بساخت راهبرد برتری مطلق اطلاعاتی هستیم.

سوال اصلی مقاله این است که: «فرهنگ و تاریخ صهیونیسم چه تأثیری در بساخت دکترین برتری مطلق اطلاعاتی رژیم دارد؟» در این پژوهش تلاش میشود با بهره گیری از نظریه فرهنگ راهبردی، به بررسی این فرضیه پردازیم که عناصر تشکیل دهنده فرهنگ راهبردی رژیم صهیونیستی شامل: ارزش ها و باورهای دینی و ملی، فقدان عمق استراتژیک، حس در محاصره بودن و تجربیات تاریخی قوم یهود، استراتژی اطلاعاتی بر محوریت برتری مطلق را شکل داده است.

پیشینه تحقیق

در عین تعدد و تکرر آثار به چاپ رسیده در خصوص رژیم صهیونیستی، در قلمرو بلافصل موضوع پژوهش حاضر تحقیقات محدودی انجام شده است که اهم کتب مرجع که به دکترین نظامی و به تبع آن دکترین امنیتی رژیم اشغالگر میپردازند و ماهیت سازمان امنیت و اطلاعات رژیم صهیونیستی را مورد مذاقه قرار می دهند به قرار زیر می باشد:

جدول ۱- پیشینه پژوهش

عنوان	نویسنده	انتشارات و سال نشر
۱ دکترین نظامی رژیم صهیونیستی	حسینی، حسین	موسسه چاپ و انتشارات دانشگاه جامع امام حسین (ع)، ۱۳۹۸
۲ دروازه‌بانان در سازمان امنیت و اطلاعات رژیم صهیونیستی	موره، درور	موسسه چاپ و انتشارات دانشگاه اطلاعات و امنیت ملی، 1396
۳ عوامل ساختاری بحران امنیتی در اسرائیل	قاسمی، حاکم	پژوهشکده امام خمینی و انقلاب اسلامی، معاونت پژوهشی، ۱۳۸۸
۴ اصلاحات اطلاعاتی رژیم صهیونیستی	کوپرواسر، یوسف	معاونت پژوهش دانشکده و پژوهشکده اطلاعات و امنیت، 1387
۵ دکترین نظامی اسرائیل	کرمی، جهانگیر	اندیشه سازان نور 1386

۱- مفاهیم و مبانی نظری

چارچوب نظری این تحقیق بر اساس نظریه فرهنگ راهبردی^۱ استوار است. در تحلیل پدیده‌های روابط بین‌الملل نظریه واقع‌گرایی همواره مورد توجه پژوهشگران و صاحب‌نظران این رشته بوده است اما اندیشمندان معناگرا که فرهنگ را جزئی از عوامل شکل دهنده رفتارهای بین‌المللی می‌دانند از دهه ۱۹۷۰ فرهنگ راهبردی را نظریه مناسبی برای تحلیل و پیش‌بینی چالش‌های امنیتی داخلی و خارجی معرفی کردند.

جک اسنایدر^۲ فرهنگ راهبردی را به معنی مفروضات اعتقادات و الگوهای رفتارهای مشترک تعریف می‌کند که از تجربیات مشترک و روایت‌های پذیرفته شده نشأت می‌گیرد که رفتار جمعی و روابط با دیگران را شکل می‌دهد و اهداف و ابزار مناسب برای تحقق اهداف امنیتی را تعیین می‌کند (پوراخواندی، ۱۳۹۸: ۵).

1 . Theory of strategic culture

2.Jack Snyder

جانستون^۳ تصریح می‌کند که فرهنگ راهبردی بیش از آن که در خدمت ملاحظات نظامی صرف باشد در برگیرنده همه جنبه‌های سیاسی، نظامی و اقتصادی قدرت ملی می‌باشد و باید در خدمت اجرای اهداف ملی قرار گیرد. از نظر جانسون فرهنگ راهبردی به محیط معنایی اشاره دارد که گزینه‌های رفتاری را محدود می‌کند. این محیط مرکب از مفروضات مشترک و قواعد تصمیم‌گیری است که میزانی از نظم را بر تصورات فرد و گروه و روابطشان با جامعه یا محیط سیاسی و سازمانی را تحمیل می‌کند (همان، ۶).

رژیم صهیونیستی از بدو پیدایش بعنوان یک نظام سیاسی، همواره با بهره‌گیری از حربه تهدید وجودی و به بهانه محاصره بودن به معنای نگرانی از وجود کشورهای عربی به عنوان دشمنان دائمی که همواره سودای نابودی رژیم صهیونیستی را در سر دارند، به حملات پیش‌دستانه اما موقتی روی می‌آورد و با اتخاذ استراتژی‌های امنیتی که بیشتر جنبه سخت و نظامی داشته است، تلاش برای حفظ موجودیت خود و تبدیل شدن به قدرت منطقه‌ای داشته و به همین جهت از دکترین‌های مختلف از جمله اتحاد پیرامونی و... استفاده کرده است. هشدار و تهدید دشمنان، افزایش توانایی نظامی پیشرفته برای بازدارندگی و تلاش برای کسب پیروزی قاطعانه در جنگ حتی به بهانه‌ی کشتار غیرنظامیان، ارکان اصلی رهنامه نظامی رژیم صهیونیستی خواهد بود. (لطیفیان، ۱۳۹۶: ۲۶) لذا ریشه و منشاء اتخاذ تصمیمات و استراتژی‌های اطلاعاتی این رژیم، به عوامل معنایی و فرهنگ راهبردی جامعه آن رژیم بستگی دارد.

آنچه در این پژوهش مبنای مدل نظری است تعریف «کولین گرای»^۴ از کارشناسان برجسته این حوزه محسوب می‌شود، وی فرهنگ راهبردی را اینگونه تعریف می‌کند:

«فرهنگ راهبردی ناشی از تعامل بین «هویت»^۵، «ارزش‌ها»^۶، «نرم‌ها»^۷ و همچنین «چشم‌انداز جهانی»^۸ است که مردم یک کشور از طریق آموزش و سایر راهکارهای جامعه‌پذیری آن‌ها را کسب می‌کنند. این ارزش‌ها، نرم‌ها و هویت ویژه، نقش مهمی در چگونگی نگاه به مفهوم امنیت، دشمنان، متحدان و چگونگی آمادگی نظامی و اطلاعاتی دارند. بر این اساس فرهنگ راهبردی آن بخش از فرهنگ عمومی است که در حوزه دفاع و امنیت نقش مهمی در تعیین مفاهیم و مصداق‌ها ایفا می‌کند» (Gray, 2006: 7).

برخی تحلیل‌گران حوزه راهبردی نقش هویت و چشم‌انداز جهانی را در فرهنگ راهبردی هر کشوری تعیین‌کننده‌ترین عوامل می‌دانند. منظور از هویت این است که مردم یک کشور چگونه تصویری از خود در سطح منطقه و جهان دارند، و اینکه چه نقش و سرنوشتی در عرصه بین‌المللی برای خود تصور می‌کنند. طبیعتاً برداشتی که مردمان یک کشور از خود دارند و مسئولیت و رسالتی که برای خود در صحنه جهانی تعریف می‌کنند، میتواند تمامی برنامه‌های کلان سیاسی، نظامی و اطلاعاتی را تحت تاثیر خود قرار دهد.

3. Johnston
4. Colin S. Gray
5. Identity
6. Values
7. Norms
8. Perceptive Lenses

خلاصه چارچوب نظری این مقاله را می توان با تصریح بر در نظر گرفته شدن مقوله امنیت ذیل نظامی گری و دکترین نظامی رژیم صهیونیستی در مدل مفهومی زیر ترسیم نمود:

شکل ۱- اقتباس از دکترین نظامی رژیم صهیونیستی (حسینی، ۱۳۹۸: ۸)

از این رو با بهره گیری از نظریه فرهنگ راهبردی برآنیم تا دکترین امنیتی برتری را از نظرگاه فرهنگ راهبردی از دو جنبه ی زیر بررسی نماییم:

الف- فرهنگ راهبردی بعنوان متغیر مستقل با چهار شاخص: ارزش ها و باورهای دینی و ملی؛ فقدان عمق استراتژیک؛ حس در محاصره بودن؛ تجربیات تاریخی قوم یهود.

ب- استراتژی های اطلاعاتی بر محوریت شاخص برتری مطلق.

بررسی و اندازه گیری متغیرها در تحقیقات علوم انسانی کاملاً متفاوت از علوم تجربی است و از آنجایی که در این تحقیق بنا داریم از روش کیفی و شیوه اسنادی و کتابخانه ای استفاده نماییم لذا تجزیه و تحلیل داده ها به روش کتابخانه ای و اسنادی در بررسی متغیرها انجام میشود. در ادامه مقاله تأثیر هر یک از شاخص های متغیر مستقل را بر شاخص متغیر وابسته تبیین میکنیم.

۲- روش شناسی

بر اساس ماهیت داده های مورد استفاده، داده ها منطبق بر ره یافت پژوهش کیفی، بر اساس منطق پژوهش، منطق حاکم مدل استقرایی و از نظر هدف، پژوهشی اجتهادی است. روش اجتهادی یکی از روش های تحقیق است که محقق با رویکرد تفهومی و بر اساس منابع معتبر به واسطه ابزار و عناصر لازم برای اکتشاف و استدلال دلالت ها قدم برداشته و نهایتاً به استنباط رای منطقی و عقلی واصل می شود. فرآورده و محصول علمی این پژوهش تجویزی نیز پیشنهادات فرهنگی برای ایجاد گسست در دکترین اطلاعاتی برتری مطلق رژیم می باشد.

۳- گزارش یافته های پژوهش

۱-۳- ارزش ها و باورهای دینی و ملی و استراتژی اطلاعاتی برتری مطلق

دولت اسرائیل بر اساس دین یهود تاسیس گردیده بگونه ای که دین نقش بسزایی در شکل گیری ارزشی ها، فرهنگ، قوانین و ساختار حکومتی این رژیم دارد. حضور دین در تدوین قوانین این کشور کاملاً مشهود است. در مورد دین یهود، قرائت های متعددی وجود دارد که قرائت سیاسی از دین یهود بنام صهیونیسم نام گرفته است. صهیونیسم در طول دوران حیاتش از آموزهای دینی بعنوان ابزاری برای حکومت استفاده کرده است. برخی از شخصیت های صهیونیسم مانند هرتزل گرایشات سکولار دارند و معتقد به حضور دین در حوزه سیاست نیستند. همچنین در موارد متعددی مشاهده میشود که دولت مردان آن رژیم به آموزه های دینی اعتقادی ندارند لکن با قرائتی کاملاً منفعت طلبانه، از دین استفاده ابزاری نموده اند. این گروه اندیشه های دینی را در قالب یک ایدئولوژی قومی و نژادی که به شدت از اندیشه های قومی اروپا در قرن نوزدهم و اوایل قرن بیستم متأثر بوده، سامان داده اند.

آنان در کنفرانس بال با اعلام ده فرمان صهیونیسم (متاثر از ده فرمان حضرت موسی) چارچوب این ایدئولوژی را بیان کردند که بر اساس فرمان اول آن، یهودیت فقط یک دین نیست، بلکه جنبه نژادی و قومی دارد و نژادی خاص است که این نژاد، بنای امت برگزیده خواهد بود (فوزی، ۱۳۸۳: ۹۲).

با همین نگاه طراحان رژیم تئوریزه کردن دین در قوانین این کشور را دنبال می کنند. دولت اسرائیل فاقد قانون اساسی است. این کشور به دلیل شرایط سیاسی و اجتماعی خاصی که دارد (از جمله مسائل مربوط به سرزمین های اشغالی و...) تدوین قانون اساسی را به تعویق و تاخیر انداخته و به جای آن تدریجاً سلسله ای از مجموعه قوانین تحت عنوان قوانین بنیادین^۱ را تصویب کرده است که پایه گذار ساخت سیاسی این رژیم هستند. تاکنون ۱۴ مجموعه از این سلسله قوانین به تصویب رسیده اند که تاریخ تصویب نخستین آنها - «قانون کنست»^{۱۰} - به سال ۱۹۵۸ بر می گردد و آخرین آنها موسوم به قانون جنجالی «اسرائیل به مثابه دولت - ملت امت یهود» نیز در سال ۲۰۱۸ تصویب شد (فلاحی، ۱۴۰۱/۲/۵).

با دقت در مضامین قوانین بنیادین رژیم در می یابیم بوضوح روشن است که دین مورد سوء استفاده این رژیم برای حکومت قرار گرفته، علاوه بر این قوم یهود را بطور انحصاری مستحق حاکمیت میدانند.

پررنگترین حضور دین در قوانین بنیادی اسرائیل را میتوان در آخرین سلسله از این قوانین یافت. از جمله در بند دوم از اصل اول قانون «اسرائیل به مثابه دولت - ملت امت یهود» آمده است: «دولت اسرائیل، نهاد دولت - ملت امت یهود است و دولت اسرائیل از طریق این نهاد، حق طبیعی و دینی و تاریخی این امت را برای تعیین سرنوشت، عملی میکند». بنابراین یکی از وظایف این دولت، تحقق اعمال دینی امت یهود است. هم چنین بنا بر بند دوم از اصل ششم این قانون، دولت اسرائیل موظف است تا پاسدار میراث دینی امت یهود باشد. بند اول از اصل اول این قانون نیز سرزمین اسرائیل را سرزمین تاریخی امت یهود قلمداد کرده است. اما شاید جنجالی ترین بخش از این قانون که بیش از هر قانون دیگری بر نقش بیبدیل و یگانهی دین در ساخت سیاسی دولت اسرائیل تأکید و تصریح میکند، بند سوم از اصل اول این قانون است: «عملی کردن حق تعیین سرنوشت ملی در چهارچوب دولت اسرائیل، مختص امت یهود است». بند دهم این قانون نیز تعطیلات دینی یهودیان را تعطیلات رسمی دولتی اعلان میکند. نتیجتاً سخن گزافی نخواهد بود که دولت اسرائیل، پاسداری و حمایت و ترویج ارزش ها و میراث یهودیت را یکی از مهمترین اهداف خود به حساب می آورد (فلاحی، ۱۴۰۱/۲/۵).

از زمان تأسیس و به ویژه از دهه ۱۹۷۰ ملیگرایی مذهبی یهود در رویکرد رژیم صهیونیستی برای تداوم منازعات با فلسطینیان تأثیرات زیادی داشته است. این در حالی است که دین یهود از هیچ رویکردی برای درگیری با فلسطینی ها طرفداری نمیکند (دهشیری و مشتاقی، ۱۳۹۴: ۴۳). در واقع ماهیت دولت اسرائیل (صهیونیسم محوری، کارکردمحوری، قوم محوری) عامل اصلی در شکل گیری سیاست خارجی آن به شمار میرود. آنچه در شکل گیری سیاست خارجی اسرائیل بیش از دیگر عوامل مؤثر بوده است، مسئله ذات و ماهیت دولت اسرائیل است (اسلامی، ۱۳۹۳: ۱۱).

یهودیان یک سنت خاص سیاست خارجی مبتنی بر عرف سیاسی تاریخی دارند که به هزاران سال پیش بر میگردد و این سنت به رژیم صهیونیستی منتقل شده است. اما سنت سیاسی یهود در سیاست خارجی همیشه دفاعی بوده است، چه در حکمرانی و چه در دیاسپورا. قدرت به طور کلی فقط ابزاری برای دستیابی به بقا بوده است نه هدف به خودی خود و هویت ملی یهود همیشه با صهیونیسم تاریخی مرتبط بوده است.

به طور کلی، چند انگاره از جمله قوم برگزیده، سرزمین مقدس و کتاب مقدس سازه ذهنی سیاستمداران یهودی و گفتمان سیاست خارجی رژیم صهیونیستی را در نیم قرن اخیر مقوم ساخته است. در نتیجه گفتمان مذهبی را میتوان به عنوان مهم ترین عنصر برای شکلدهی به سیاست خارجی رژیم صهیونیستی در نظر گرفت. بررسی گفتمان سیاست خارجی نخست وزیران رژیم صهیونیستی (از احزاب و طیف های مختلف سیاسی) نشان میدهد که آنها شدیداً از فرهنگ سیاسی دینی یهود متأثراند. این موضوع بر خط و مشی های کلان رفتار خارجی و به ویژه موضوع اساسیتر آن یعنی منازعه با مسلمانان، اعراب و فلسطینیان بازتاب دارد. به طور کلی، ادعای تشکیل اسرائیل بزرگ در سرزمین مقدس که بنابر آیات تورات شامل کشورهای فلسطین، مصر، سوریه، اردن و لبنان بوده، تأثیر مستقیمی بر سیاست خارجی این کشور نسبت به کشورهای همسایه خود داشته است. عناصر کلی سیاست خارجی رژیم صهیونیستی در دوران این سه نخست وزیر اخیر تحت تأثیر عامل مشروعیت مذهبی بود، اما در این میان، سیاست خارجی رژیم صهیونیستی در زمان نخست وزیری نتانیاهو بیشتر از زمان باراک و شارون بر حفظ سرزمینهای اشغالی فلسطین و کشورهای همسایه خود مبتنی بوده است تا بتواند به وعدههای کتاب مقدس تورات جامه عمل بپوشاند که تا اندازههای در این زمینه موفق شد و توانست سرزمین های تحت اشغال خود را حفظ کند (ولایتی قوجه بگلو و همکاران، ۱۳۹۹: ۱۶۰-۱۵۵).

به همین جهت جامعه رژیم صهیونیستی جامعه ای موزاییکی است که به گروه جوامع عمیقاً منشعب شده یا تقسیم شده عمیق، تعلق می گیرد. این ویژگی از ماهیت اسکانی و شهرک نشین بودن این جامعه نشأت گرفته که از مهاجرت یهودیانی با ملیت های گوناگون از نقاط مختلف جهان و اضافه شدن آنها به جامعه فلسطینی ساکن در فلسطین اشغالی به وجود آمد و البته این روند با درگیری ها، جنگ ها، وقایع و حوادث متعددی همراه بوده است (عبدالعالی، ۱۳۹۱: ۹۳).

یکی از مهم ترین چالش ها و گسست ها در جامعه اسرائیل، چالش حفظ دولت-ملت یهودی است که سبب شد تا استراتژی برتری مطلق در دستور کار رژیم صهیونیستی قرار گیرد. این چالش یا گسست نسلی در حقیقت به کم توجهی نسل جدید این رژیم، نسبت به آموزه های صهیونیسم اشاره دارد. هویت آرمانی صهیونیسم، یهودیان نوینی ایجاد کرد که به زبان عبری مسلط بوده و به جای بی سرزمینی در گذشته، به سرزمین جدید خود عشق بورزند و منافع و رفاه خود را در راه ملت شان قربانی و با تمام وجود از رژیم صهیونیستی در برابر دیگران دفاع کنند. این هویت آرمانی از طریق دو نهاد به جوانان اسرائیلی القا میشد: ارتش و نظام آموزشی. این دو، ابزارهای بسیار مهم و اساسی در روند ایجاد هویت ملی هستند. اما طی دو دهه اخیر شاهد افول کارکرد هویت سازانه این دو نهاد در رژیم صهیونیستی بودهایم (موسوی، ۱۳۹۹: ۷۷) ارتش که در حقیقت نخستین عرصه خلق هویت صهیونیستی و بهترین مجرای همسان انگاری و محل پیاده سازی تئوری کوره مذاب محسوب میشود و برای بسیاری از اسرائیلی ها خدمت در ارتش به معنای عبور از دوران جوانی به بزرگسالی است، کارکرد خود را تا حدی از دست داده است (موسوی، ۱۳۹۹: ۷۷). دومین نهادی که برای ساخت هویت مورد استفاده قرار میگیرد نظام آموزشی است. اما امروزه به دلیل کمبود بودجه، افزایش جمعیت و جذب نخبگان اسرائیلی (صهیونیستی) به سمت مشاغل مرفه تر، معلمان اسرائیلی حقوق بسیار اندکی در مقایسه با دیگران دریافت می کنند و کلاس های درس این رژیم، در زمره شلوغ ترین کلاس های درس در جهان هستند. نتیجه اینکه تنزل موقعیت نظام آموزشی این رژیم ظرفیت هویت سازی دولت را تضعیف نموده و این رژیم در مقایسه با دهه های اولیه تأسیس خود کمتر میتواند اندیشه صهیونیسم را به نسل جوان کنونی تلقین کند (رضوی، ۱۴۰۰: ۱۷۳-۱۷۰).

۲-۳- فقدان عمق استراتژیک و استراتژی اطلاعاتی برتری مطلق

«عمق راهبردی»^{۱۱} یا «عمق استراتژیک» مفهومی است که روابط بین‌الملل از علوم و عملیات نظامی وام گرفته است. این مفهوم در امور دفاعی به سرزمینی اطلاق می‌شود که بین مراکز اصلی تجمع ادوات و پرسنل نظامی دشمن و مراکز حساس و حیاتی خودی قرار دارد. برای مثال، درحالی‌که بخش اعظم مراکز جمعیتی و صنعتی عراق در تیررس امکانات نظامی ایران است، عمق راهبردی وسیع ایران موجب شده تا بخش اعظم مراکز حساس ما از دسترس عراق دور باشد. مثال دیگر عمق راهبردی روسیه است که دلیل اصلی شکست فرانسه ناپلئونی و آلمان هیتلری در حمله به روسیه بود.

نداشتن عمق استراتژیک شاید بزرگترین معضلی باشد که پیش روی رژیم صهیونیستی قرار دارد. هرچه فاصله بین مرزها و مواضع اصلی داخلی یک کشور بیشتر باشد یعنی عمق استراتژیک آن زیاد است و راحت‌تر می‌توان هنگام وقوع جنگ، امنیت داخلی را تامین کرد. اما جغرافیای فلسطین اشغالی به گونه‌ای است که مناطق تحت اشغال صهیونیست‌ها اساساً از عمق استراتژیک محروم هستند و ابعاد مرزهای آن در بیشترین حالت ۱۳۷ کیلومتر و در کمترین حالت ۱۴ کیلومتر است.

اصل مهمی که باید در مورد عمق استراتژیک در نظر گرفت میزان آسیب‌پذیری هر یک از این مواضع در صورت حمله‌ی احتمالی دشمن خواهد بود. این درحالی است که فقدان چنین عمقی در هر کشور، یک تهدید موجودیتی برای قلب دولت آن محسوب می‌شود؛ با توجه به جغرافیای کشور فلسطین، سرزمین‌های اشغالی در دست صهیونیست‌ها فاقد این عمق استراتژیک بوده و این شرایط موجب می‌شود تا رژیم صهیونیستی امکان اجرای مانور روی زمین برای آمادگی با جنگ‌های آینده را نداشته باشد.

اما در میان تعاریف مختلف از این مفهوم دو واژه حاشیه امنیتی و حوزه نفوذ مواردی هستند که در این نوشتار بیشتر به آنها پرداخته خواهد شد. بر این اساس آنچه در این مختصر به عنوان عمق استراتژیک مورد توجه و تمرکز قرار می‌گیرد، حوزه نفوذ یک کشور در مناطقی خارج از آن کشور خواهد بود که به واسطه مزایای قابل توجه و فضاهایی که برای کشور صاحب نفوذ ایجاد میکند به خنثی‌سازی تهدیدات از هر نوع و ایجاد فرصت‌های بی‌بدیل برای او کمک خواهد کرد. عمق راهبردی رابطه مستقیمی با امنیت ملی دارد به ویژه در شرایطی که یک کشور با تهدیدات خارجی از ناحیه همسایگان مواجه باشد.

وسعت کم اسرائیل و شکل نامناسب آن باعث شده است که از داشتن عمق استراتژیک در درون خاک خود محروم باشد و امنیت ملی اسرائیل تحت تاثیر عامل جغرافیای سیاسی قرار گرفته است. این امر اسرائیل را در قبال همسایگان عرب و نیز جریان‌های مقاومت به شدت آسیب‌پذیر ساخته و آسیب‌ها و تهدیدات احتمالی بسیاری برای آن متصور گردیده است. لذا رهبران و سیاست‌گذاران اسرائیلی از راهبردهای امنیتی و نظامی برای ترمیم موقعیت خود بهره برده‌اند. استراتژی‌هایی هم چون انتقال جنگ به خاک دشمن در نتیجه‌ی فقدان عمق استراتژیک، موجبات غلبه رویکرد تهاجمی و نظامی‌گری در سیاست خارجی اسرائیل را مهیا ساخته است و توسعه طلبی و گسترش مرزهای اسرائیل را به یکی از اهداف عمده‌ی صهیونیسم، در قالب سرزمین موعود از نیل تا فرات، تبدیل نموده است. امنیتی جلوه دادن بحث تهدید ناشی از همسایگان عرب و آسیب‌پذیری جغرافیایی اسرائیل موجبات بروز اقداماتی در عرصه‌ی سیاست خارجی اسرائیل را فراهم نموده است. از جمله مهم‌ترین این اقدامات عبارتند از: افزایش توان نظامی و

11. Strategic depth

هسته ای، ایجاد حاشیه امن از طریق ائتلاف های منطقه ای و جهانی و همچنین انتقال جنگ به خاک دشمن. لذا اسرائیل دکترین امنیتی - نظامی خاصی مبتنی بر بازدارندگی هسته ای، دفاع موشکی، برتری کیفی نظامی در منطقه و موازنه استراتژیک و رویه تهاجمی در دفاع با قدرت بازدارندگی هسته ای ۱۸۰ تا ۲۰۰ بمب هسته ای در پیش گرفته است و سیاست خارجی خود را مبتنی بر آن پایه گذاری نموده است. در این مسیر و در جهت ایجاد حاشیه ای امن برای خود، به تقویت روابط خود پرداخته و پیمانته ای امنیتی بسیاری را با کشورهای پیرامونی و نیز غرب انعقاد نموده و نیز روابط راهبردی با آمریکا و قدرتهای بزرگ را در پیشروی سیاست خارجی خود قرار داده است (دهقان، ۱۳۹۲: ۱۳-۱۶) اتخاذ چنین سیاست هایی از جانب اسرائیل در قالب تحقق اندیشه ی بازدارندگی، نه تنها امنیت مورد نظر آنها را محقق نساخته است بلکه موجبات ناامنی بیشتر در منطقه و نیز مرزهای اسرائیل را موجب گردیده است.

صهیونیست ها به منظور افزایش این مساحت، از سال ۱۹۶۷ مناطقی از کرانه باختری را اشغال کردند و اکنون نیز درصدد الحاق همه این باریکه به اراضی تحت اشغال خود هستند. اما هیچ یک از این تلاش ها نتوانست نقطه ضعف رژیم صهیونیستی در سطح عمق استراتژیک را حل کند. فقدان عمق راهبردی به نوعی پاشنه آشیل رژیم صهیونیستی در هر جنگی نیز محسوب می گردد. علاوه بر آن جغرافیای مناطق تحت اشغال رژیم صهیونیستی در فلسطین فاقد هرگونه کوه یا ناهمواری است و همین مسئله سبب می گردد در هرگونه درگیری نظامی گستره وسیعی از این مناطق مورد هدف موشک ها قرار بگیرد.

این امر در جنگ ۳۳ روزه جولای ۲۰۰۶ با حزب الله لبنان یا جنگ ۵۰ روزه غزه در ۲۰۱۴ و جنگ ۱۲ روزه نوار غزه در مه ۲۰۲۱ کاملاً مشهود بود. در سال ۲۰۰۶ با وجود اینکه حزب الله هنوز توسعه پروژه موشکی خود را آغاز نکرده بود اما توانست دورترین نقاط جبهه داخلی رژیم صهیونیستی که سران این رژیم همواره ادعا می کردند، امن است را هدف حملات موشکی پی در پی قرار دهد؛ تا جایی که رژیم صهیونیستی از ترس افزایش تلفات جمعیتی که بزرگترین نقطه ضعف رژیم صهیونیستی است، از جنگ عقب نشینی کردند.

همین سناریو در جنگ ۲۰۱۴ ارتش صهیونیستی با نوار غزه نیز تکرار شد و گروه های فلسطینی توانستند تل آویو در ۷۰ کیلومتری و حیفا در ۱۵۵ کیلومتری نوار غزه را هدف قرار دهند که به معنای عبور از خطوط قرمز رژیم صهیونیستی در جبهه داخلی این رژیم بود. اما اوج ضعف صهیونیست ها در فقدان عمق راهبردی در جنگ مه ۲۰۲۱ با نوار غزه بود؛ جایی که هیچ یک از شهرک های صهیونیست نشین از آماج موشک های مقاومت فلسطین در امان نمانده و به اعتراف محافل صهیونیستی ۶ میلیون شهرک نشین رژیم صهیونیستی مجبور شدند ۱۲ روز جنگ را در پناهگاه بمانند.

اطلاعات منابع رژیم صهیونیستی نشان می دهد که بیش از ۸۰ درصد رژیم صهیونیستی در منطقه ای به فاصله ۱۲۰ کیلومتری از سواحل حیفا و اسدود سکونت دارند؛ یعنی مناطقی که در جنگ های اخیر ارتش صهیونیستی هدف موشک های حزب الله و مقاومت فلسطین قرار گرفته اند و رژیم صهیونیستی نگران تکرار این کابوس در جنگ های بعدی هستند.

علاوه بر آن گذشته از تکمیل پروژه موشک های دقیق حزب الله، گروه های مقاومت فلسطین نیز گام های بلندی در پیشرفت و افزایش برد موشک های خود برداشته اند؛ تا جایی که سامانه معروف گنبد آهنین ارتش رژیم اشغالگر بارها ثابت کرده که برای رهگیری موشک های مقاومت، کارآیی ندارد.

محافل و کارشناسان اطلاعاتی - نظامی امور منطقه و حتی خود تحلیل گران صهیونیست معتقدند حتی اگر رژیم صهیونیستی بتواند بسیاری از ضعف های خود را در نظریه اطلاعاتی و نظامی حل کند

اما موقعیت خطرناک ژئوپلیتیکی و جغرافیایی چیزی نیست که رژیم صهیونیستی قادر به مقابله با آن باشند، لذا حفظ برتری مطلق اطلاعاتی و تلاش در برقراری رابطه با دول عربی راهکارهای این رژیم برای جبران فقدان عمق استراتژیک است.

۳-۳- حس در محاصره بودن و استراتژی اطلاعاتی بر تری مطلق

جهت درک حس در محاصره بودن رژیم صهیونیستی مروری گذرا بر تاریخ آن میتواند فهم این موضوع را برای ما تسهیل نماید. اولین موج مهاجرت یهودیان مدرن به فلسطین تحت فرمانروایی عثمانی، معروف به آلیه نخستین، در سال ۱۸۸۱ آغاز شد، زیرا یهودیان از قتل‌عام در اروپای شرقی فراری بودند. اگرچه جنبش صهیونیسم قبلا در عمل وجود داشته‌است، اما همواره تئودور هرتزل^{۱۲}، روزنامه‌نگار اتریشی-مجارستانی به عنوان بنیان‌گذار صهیونیسم سیاسی شناخته می‌شود، جنبشی که به دنبال ایجاد یک کشور یهودی در سرزمین مورد منقشه بود، بنابراین راه‌حلی را برای به اصطلاح مسئله یهود ارائه کرد. در سال ۱۸۹۶، هرتزل اثر خود به نام Der Judenstaat (دولت یهود) را منتشر کرد و دیدگاه خود را از یک دولت یهودی در آینده ارائه کرد. سال بعد او ریاست اولین کنگره صهیونیستی در بازل سوئیس را بر عهده گرفت. آلیه دوم (۱۹۰۴-۱۹۱۴) پس از قتل‌عام کیشینف آغاز شد. حدود ۴۰۰۰۰ یهودی در فلسطین یهودیان ساکن شدند، اگرچه تقریباً نیمی از آنها در نهایت آنجا را ترک کردند. هر دو موج اول و دوم مهاجران عمدتاً یهودیان ارتدوکس بودند، اگرچه آلیه دوم شامل گروه‌های سوسیالیستی بود که جنبش کبیوتس را تأسیس کردند. اگرچه مهاجران آلیه دوم عمدتاً به دنبال ایجاد سکونت گاه‌های زراعی جمعی بودند، اما در این دوره، تل‌آویو به عنوان اولین شهر یهودی برنامه‌ریزی شده در سال ۱۹۰۹ تأسیس گردید. در این دوره همچنین شبه نظامیان مسلح یهودی ظهور کردند که اولین آنها بار-گیورا نام داشت و که در سال ۱۹۰۷ تأسیس شد. دو سال بعد، سازمان بزرگتر هاشومر به عنوان جایگزین آن تأسیس گردید.

در سال ۱۹۱۷، در خلال جنگ جهانی اول، آرتور بالفور، وزیر امور خارجه بریتانیا، بیانیه بالفور را برای لرد روچیلد، رهبر جامعه یهودیان بریتانیا ارسال کرد که در آن اعلام شده بود که بریتانیا قصد دارد یک «خانه ملی» یهودی را در فلسطین برپا کند. در سال ۱۹۱۸، لژیون یهودی، گروهی عمدتاً از داوطلبان صهیونیست، در فتح فلسطین توسط بریتانیا به بریتانیایی‌ها یاری رساندند. در سال ۱۹۲۰، پس از اینکه متفقین شام را در طول جنگ جهانی اول فتح کردند، این قلمرو بین بریتانیا و فرانسه تحت سیستم دستوری تقسیم گردید و منطقه تحت اداره بریتانیا که شامل رژیم صهیونیستی امروزی بود، فلسطین اجباری نام گرفت. مخالفت اعراب با حکومت بریتانیا و مهاجرت یهودیان منجر به شورش‌های فلسطینی در سال ۱۹۲۰ و تشکیل یک شبه نظامی یهودی به نام هاگانا (به معنای دفاع در زبان عبری) به عنوان زاییده هاشومر شد که بعدها شبه نظامیان ایرگون و لچی از آن منشعب شدند. در سال ۱۹۲۲، جامعه ملل قیمومت فلسطین را تحت شرایطی که شامل اعلامیه بالفور با وعده آن به یهودیان و با مقررات مشابه در مورد فلسطینیان عرب بود به بریتانیا اعطا کرد. جمعیت این منطقه در این زمان عمدتاً عرب و مسلمان بودند، یهودیان حدود ۱۱٪ و مسیحیان عرب حدود ۹٫۵٪ از جمعیت را تشکیل می‌دادند. (Kramer, 2008)

آلیه سوم (۲۳-۱۹۱۹) و آلیه چهارم (۲۹-۱۹۲۴) ۱۰۰۰۰۰ یهودی دیگر را به فلسطین آورد. ظهور نازیسم و آزار و اذیت فزاینده یهودیان در اروپای دهه ۱۹۳۰ منجر به ظهور آلیه پنجم با هجوم یک چهارم میلیون یهودی شد. این یکی از دلایل اصلی شورش اعراب در سال‌های ۱۹۳۶-۱۹۳۹ بود که در واکنش به ادامه مهاجرت یهودیان و خرید زمین آغاز گردید. صدها یهودی

و پرسنل اطلاعاتی بریتانیا کشته شدند، در حالی که مقامات قیوموت بریتانیا در کنار شبه نظامیان صهیونیست هاگانا و ایرگون ۵۰۳۲ عرب را کشتند و ۱۴۷۶۰ نفر را زخمی کردند، که منجر به کشته شدن بیش از ده درصد از جمعیت مرد بزرگسال عرب‌های فلسطین شد و تعدادی مجروح، زندانی یا تبعیدی بر جای گذاشت. انگلیسی‌ها با کتاب سفید ۱۹۳۹ محدودیت‌هایی را برای مهاجرت یهودیان به فلسطین وضع کردند، در حالی که کشورهای سرتاسر جهان پناهندگان یهودی را که از هولوکاست فرار می‌کردند طرد می‌کردند. در پایان جنگ جهانی دوم، جمعیت یهودیان فلسطین به ۳۱ درصد از کل جمعیت افزایش یافت.

پس از جنگ جهانی دوم، بریتانیا خود را تا سطوح محدودی در نبرد با کمپین چریکی یهودی بر سر محدودیت‌های مهاجرت یهودیان دید. هاگانا در یک مبارزه مسلحانه علیه قوانین حکومت بریتانیا به ایرگون و لحي پیوست. در همان زمان، صدها هزار نفر از بازماندگان و پناهندگان یهودی هولوکاست به دنبال زندگی جدیدی به دور از جوامع ویران‌شده خود در اروپا بودند. هاگانا در برنامه‌ای به نام آلیه بت که در آن ده‌ها هزار پناه جوی یهودی سعی کردند با کشتی وارد فلسطین شوند، تلاش کرد تا این پناهندگان را به فلسطین بیاورد. بیشتر کشتی‌ها توسط نیروی دریایی سلطنتی توقیف شدند و پناهجویان توسط بریتانیایی‌ها جمع‌آوری و در اردوگاه‌های واقع در اتلیت و قبرس قرار تحت بازداشت گرفتند. (Tal, 2003)

در ۲۲ ژوئیه ۱۹۴۶، ایرگون، مقر اداری بریتانیا در فلسطین را که در بال جنوبی هتل کینگ دیوید در اورشلیم قرار داشت، بمباران کرد. در مجموع ۹۱ نفر از ملیت‌های مختلف کشته و ۴۶ تن نیز مجروح شدند. این هتل محل دبیرخانه دولت فلسطین و مقر نیروهای مسلح بریتانیا در فلسطین تحت قیوموت و ماوراء اردن بود. این عملیات به عنوان پاسخی به عملیات آگانا (مجموعه‌ای از حملات گسترده، از جمله حمله به آژانس یهود، که توسط مقامات بریتانیا انجام شد) در نظر گرفته شد و مرگبارترین حمله‌ای بود که در دوران قیوموت علیه بریتانیا انجام شد. شورش‌های یهودیان دو سال به طول انجامید. تلاش‌های بریتانیا برای میانجی‌گری و یافتن راه‌حل جهت مذاکره با نمایندگان یهودی و عرب نیز شکست خورد، زیرا یهودیان حاضر به پذیرش هیچ راه‌حلی نبودند که یک کشور یهودی مستقل جزو شروط آن نباشد و با تقسیم فلسطین به دو کشور یهودی و عربی نیز مخالف بودند، حال آنکه اعراب نیز با هرگونه دولت دیگر مخالف بوده و تنها راه حل را فلسطینی یکپارچه تحت حاکمیت اعراب می‌دانستند. در ۱۵ مه ۱۹۴۷، مجمع عمومی سازمان ملل تصمیم گرفت که کمیته ویژه سازمان در مورد فلسطین ایجاد شود تا «برای بررسی در جلسه آتی، مجمع گزارشی در مورد مسئله فلسطین آماده کند». در گزارش کمیته مورخ ۳ سپتامبر ۱۹۴۷ به مجمع عمومی، اکثریت کمیته در فصل ششم طرحی را برای جایگزینی قیوموت بریتانیا با عنوان «یک کشور مستقل عربی، یک کشور مستقل یهودی و اورشلیم [...]» به عنوان آخرین موردی که تحت یک سیستم قیوموت بین‌المللی قرار دارد» پیشنهاد کردند. در همین حین، شورش یهودیان ادامه یافت و در ژوئیه ۱۹۴۷ طی یک سری حملات گسترده چریکی که در ماجرای گروه‌های‌ها به اوج رسید که در آن ایرگون دو گروه‌های انگلیسی را به عنوان اهرم فشاری علیه اعدام برنامه‌ریزی‌شده سه عامل ایرگون گروگان گرفت. ایرگون گروگان‌ها را پس از اجرای اعدام نیروهایش کشت (Kramer, 2008).

به تاریخ سپتامبر ۱۹۴۷، کابینه بریتانیا به این نتیجه رسید که قیمومت دیگر امکان استقرار ندارد و بایستی فلسطین را تخلیه نمایند. به بیان آرتور کریچ جونز^{۱۳}، وزیر استعمار، چهار علت اصلی منجر به تصمیم‌گیری برای تخلیه فلسطین: انعطاف‌ناپذیری مذاکره‌کنندگان یهودی و عرب که تن به صلح و سازش در مواضع کلیدی خود در خصوص مسئله ایجاد یک کشور یهودی در فلسطین ندادند، همین‌طور استقرار پادگانی وسیع در فلسطین جهت مبارزه با شورش یهودیان و در عین حال احتمال شورش گسترده‌تر یهودیان و اعراب فشار سنگینی بر اقتصاد بریتانیا که از تبعات جنگ جهانی دوم نیز هنوز التیام نیافته بود، وارد کرد، در ادامه ضربه مهلکی بر «صبر انگلیس و متأثر شدن غرور ملی» ناشی از به دار آویختن گروه‌بان‌ها، همزمان با انتقادهای فزاینده‌ای که دولت در نتیجه تلاش برای یافتن راه حلی برای فلسطین وارد گردید. در ۲۹ نوامبر ۱۹۴۷، مجمع عمومی قطعنامه ۱۸۱ (II) را تصویب نمود که تصویب و اجرای طرح تقسیم با اتحادیه اقتصادی را توصیه می‌کرد. طرح ضمیمه قطعنامه اساساً همان طرحی بود که اکثریت کمیته در گزارش ۳ سپتامبر پیشنهاد کرده بود. آژانس یهود، که نماینده شناخته‌شده جامعه یهودی محسوب می‌شد، طرحی را پذیرفت که به یهودیان - یک سوم جمعیتی که کمتر از ۰.۷٪ از املاک را تحت مالکیت دارند - ۵۵٪ تا ۵۶٪ از زمین‌های فلسطین تحت قیمومت را واگذار می‌کرد. اتحادیه عرب و کمیته عالی عربی فلسطین این طرح را رد و تأکید کردند که آنها هرگونه طرح تقسیم دیگری را نیز رد خواهند کرد. در ۱ دسامبر ۱۹۴۷، کمیته عالی عرب یک اعتصاب سه روزه را اعلام کرد و شورش در اورشلیم آغاز شد. وضعیت به یک جنگ داخلی می‌ماند. تنها دو هفته پس از رأی‌گیری سازمان ملل، آرتور کریچ جونز، وزیر استعمار، اعلام کرد که قیمومت بریتانیا در ۱۵ مه ۱۹۴۸ پایان می‌یابد و تا آن مقطع بریتانیایی‌ها تخلیه خواهند شد. هنگامی که شبه‌نظامیان و باندهای عرب به مناطق یهودی حمله می‌کردند، عمدتاً با مقاومت هاگانا و همچنین ایرگون و لحي مواجه می‌شدند. در آوریل ۱۹۴۸، هاگانا به سوی منشأ این تاخت‌وتازها یورش برد. در این دوره ۲۵۰۰۰۰ عرب فلسطینی به دلیل تعدادی از عوامل فراری یا اخراج شدند (Kramer, 2008).

لذا در میان مولفه‌های تاثیرگذار بر افکار عمومی اسرائیل، هیستری امنیت به عنوان یکی از مهم‌ترین دستاوردهای فرهنگ سیاسی صهیونیستی حاکم بر جامعه یهودیان اسرائیل می‌باشد. این امر ناشی از ناامنی‌ای است که قوم یهود در طول تاریخ با آن مواجه بوده است. عبدالوهاب المسیری^{۱۴} از اصطلاح نگرانی امنیتی^{۱۵} و ذهنیت محاصره^{۱۶} برای توصیف وجدان جمعی رژیم صهیونیستی در بارهی این ناامنی استفاده میکند که به چیزی شبیه یک عقده‌ی تاریخی و یا عقده‌ی روانی جمعی تبدیل شده است. به زعم یهودیان وقتی ملت برگزیده‌ی آنها در ناامنی دائمی بسر می‌برد، جنگ برای آنها گریزناپذیر است و ایجاد امنیت به اولویت نخست تبدیل می‌شود و لذا از آن تحت عنوان مذهب امنیت^{۱۷} یاد میشود و این امر ریشه در باور و فرهنگ غالب جامعه‌ی اسرائیل دارد. در بستر چنین باور و فرهنگی، رژیم صهیونیستی اقدامات تهاجمی مانند جنگ پیشگیرانه، عملیات پیش‌دستانه و ترور مخالفان، برقراری رابطه با کشورهای پیرامون جهان عرب در قالب دکترین پیرامونی^{۱۸}، سیاست بازدارندگی^{۱۹} و به ویژه

13. Arthur Creech Jones
14. Abdul Wahab al-Masiri
15. Security concerns
16. siege mentality
17. The religion of security
18. The surrounding doctrine
19. Deterrence policy

بازدارندگی هسته ای^{۲۰} و غیره را در زمره ی اصلی ترین محورهای سیاست امنیت ملی و راهبرد سیاست خارجی خود قرار داده است. این امر نه تنها با مخالفت افکار عمومی جامعه ی یهودیان اسرائیلی مواجه نمی گردد بلکه ایشان بقاء و موجودیت خویش را در پرتو چنین اقداماتی یافته اند. در واقع وجود تهدیدی حیاتی برای ایشان از محیط خاور از مرزهای رژیم صهیونیستی و حتی از جانب جامعه ی عرب ساکن در مرزهای اسرائیل به صورت امری مسجل و قطعی درآمده است. رهبران رژیم صهیونیستی با بینالذهنی نمودن مساله ی امنیت در جامعه ی اسرائیل و افکار عمومی حاکم بر آن، آنها را با سیاست های خارجی تهاجمی خویش همراه و بلکه باعث ظهور چنین تقاضاهایی از جانب افکار عمومی یهودیان اسرائیلی گردیده اند که امنیت را در راس همه ی مطالبات خویش مد نظر قرار می دهند.

۴-۳- تجربیات تاریخی قوم یهود و استراتژی اطلاعاتی برتری مطلق

با توجه به نقش کلیدی و با اهمیت مسئله ی هویت، به عنوان عامل اصلی شکل دهنده به امنیت اجتماعی که از جایگاه ممتازی نیز در مکتب کپنهاگ برخوردار می باشد، تمایل و گرایش اسرائیل به قدرتی برتر و اتحاد و ائتلاف های ناشی از آن قابل توجه و بررسی می باشد. این امر به یکی از مهم ترین پایه های ایدئولوژی صهیونیستی مبنی بر نیازهای امنیتی و ضرورت حفظ روابط استراتژیک با قدرت نظامی خارجی، مبدل گردیده است. بر این اساس رهبران رژیم صهیونیستی از بن گوریون^{۲۱} تاکنون، همیشه از این نکته آگاه بودند که رژیم صهیونیستی هرگز نمی تواند کاملاً خودکفا باشد. از نظر آنها، این کشور، دولتی کوچک با منابعی محدود است که به تنهایی توانایی ورود به یک جنگ را ندارد. اصل بن گوریون این است که این کشور باید همیشه یک حامی از میان قدرت های بزرگ داشته باشد و این اصل همچنان به عنوان اصلی اساسی در رهنامه ی امنیت ملی رژیم صهیونیستی باقی مانده است. این اتحاد با قدرت بزرگ، در اواخر دهه ۱۹۴۰ به صورت اتحاد با جماهیر شوروی، در دهه ۱۹۵۰ با فرانسه و از ۱۹۶۷ تا کنون با ایالات متحده نمایان شده است (ابراهیمی و همکاران، ۱۳۹۴: ۹۷).

از نظر باورها و ارزش های اجتماعی و گره خوردن امنیت نظامی و امنیت اجتماعی، هویت یهودیان اسرائیلی با مسئله ی نظامی گری گره خورده است. تاریخ قدیم یهود، چنانکه تورات نقل می کند، به طور اساسی یک تاریخ نظامی است و بخشی از تاریخ قوم یهود محسوب می شود. تاکید همیشگی بر خطر خارجی مانند آنچه در مورد اعراب اسرائیل انجام می گیرد، مجموعه ای از ارزش های نظامی و تجاوزگرانه را در جامعه اسرائیل به وجود آورده است که بر تمام بخش های این جامعه تسلط یافته و باعث شده است تمام روابط اجتماعی این جامعه بر پایه احساسی دایمی از نگرانی و بی ثباتی و نیز انتظار کشیدن برای وقوع یک جنگ شکل گیرد. لذا بحث نظامی گری با توجیه ضرورت صیانت از جامعه یهودی در قبال تهدید ناشی از سوی جهان اسلام، پیوسته در دستور کار دولت های مختلف اسرائیل قرار داشته است و از طرفی در هویت ملی یهودیان اسرائیلی ریشه دوانیده است (متقی و ثابت، ۱۳۹۳: ۱۷ - ۱۸).

پیوند ارتش و نظامی گری در اسرائیل با سیاست و جامعه ی اسرائیل بگونه ای است که دان هورو و تیز از اسرائیل به عنوان ارتشی مدنی شده^{۲۲} در جامعه بعضا نظامی شده یاد میکند و هارولد لاسول اسرائیل را یک دولت پادگانی^{۲۳} نامیده است (الوندی، ۱۳۸۳: ۹۳).

پس از شکل گیری دولت اسرائیل، بخصوص پس از دوران نخست وزیر بن گوریون، ارتش از اختیارات فراوانی برخوردار گردید و افرادی با صبقه نظامی در حکومت و نیز احزاب سیاسی اسرائیل ورود نمودند به گونه ای که میتوان ادعا نمود که در اسرائیل ارتش سیاست ساز گردیده است. چنانکه هرآنچه جنبه امنیتی و نظامی داشته است در اولویت سیاست خارجی اسرائیل قرار گرفته و امروزه تفکیک ارتش از سیاست و سیاست از ارتش غیرممکن است. در واقع این امر ریشه در نیازهای دفاعی-امنیتی این رژیم داشته است.

از نظر ریشه های امنیت نظامی در امنیت سیاسی، در اسرائیل به علت ماهیت نظامی-امنیتی دولت و نظامیگری، مرزهای گفتمانهای امنیت ملی و نظامی بر هم منطبق اند و نظامیان و ارتش نقش انحصاری در تدوین و اجرای آنها ایفا می کنند. در واقع در اسرائیل رابطه تنگاتنگ و وثیقی میان شکل گیری ارتش و تاسیس اسرائیل از آغاز وجود داشته است. به عبارتی نیروی نظامی در فرآیند دولت سازی، ملت سازی و ادامه حیات آنها نقش اولیه و اساسی ایفا کرده است. ارتش هم علت وجودی دولت یهودی و هم علت بقاء و استمرار آن بوده است. بنابراین به طور سنتی و برخلاف معمول، در اسرائیل راهبرد امنیت ملی و راهبرد نظامی یکسان و همسان بوده است به گونه ای که ارتش و نظامیان ابزارها و اهداف ملی و امنیت ملی اسرائیل را تعریف و تبیین نموده اند. عوامل و زمینه های یاد شده سبب افزایش نفوذ ارتش در اسرائیل و نیز در گفتمان سیاست خارجی تهاجمی این کشور جعلی گردیده است و روابط خارجی این رژیم را تحت تاثیر سیاست دفاعی قرار داده است. در این رابطه موشه دایان^{۲۴} میگوید: اسرائیل سیاست خارجی ندارد. آنچه هست و هرچه هست سیاست دفاعی است و بس (شریده، ۱۳۷۸: ۹۹).

در واقع، مجموعه ی امنیتی منطقه ی خاورمیانه در زیر مجموعه شامات و رابطه ی اسرائیل با همسایگان عرب مسلمان و نیز در مواجهه با نهضت های مقاومتی سبب شده است تا روابط اسرائیل بر اساس برتری مطلق نظامی و تسلیحاتی شکل گیرد. به عبارت دیگر اهداف تشکیل ارتش در رژیم صهیونیستی اهدافی است که سیاست خارجی این رژیم در ارتباط با همسایگان و بطور کلی محیط امنیتی منطقه ای بر مبنای آن شکل گرفته است. بر این اساس سیاست اشغال و تثبیت سرزمینی در سرلوحه ی سیاست خارجی تجاوزکارانه اسرائیل قرار گرفته و لذا نظامیان از نقش برجسته ای در روند شکل گیری سیاست خارجی اسرائیل برخوردار می باشند. لیکن در رابطه با این متغیر (افزایش توان نظامی اسرائیل) باید گفت که بین قدرت تهاجمی و میزان تهدید ارتباط مستقیمی وجود دارد، یعنی هر اندازه میزان توانایی نظامی یک کشور بیشتر باشد میزان نگرانی و تهدید دیگر دولت ها نسبت به آن به همان میزان افزایش می یابد. در مجموع، امروزه نظامیان در راس مناصب مهم دولتی و وزارتخانه ها، مجلس و نیز در زمره اعضای موثر احزاب و گروه های سیاسی هستند و سیاست خارجی اسرائیل کاملاً در راستای سیاست دفاعی آن شکل گرفته و خصلت تهاجمی یافته است.

22. The army has become a civilian

23. Garrison government

24. Moshe Dayan

ابزارهای جدید فرهنگی، قابلیت‌های جبهه مقاومت را در افکار عمومی درون رژیم صهیونیستی با ایجاد فرصتی برای بازیگران دولتی و غیردولتی برای تأثیرگذاری بر دولت‌های خارجی از طریق ارتباط مستقیم با جامعه مدنی برای متقاعد کردن آنها در مورد سیاست‌ها، ایده‌ها و ارزش‌های خود افزایش می‌دهد. این همان مفهومی است که جوزف نای^{۲۵} آن را «قدرت نرم» می‌نامد. به عقیده نای، دیپلماسی سنتی و سیاست بین‌المللی مبتنی بر سیاست «هویج و چماق» به معنای استفاده متناوب از زور یا ایجاد جذابیت و تنظیم دستور کار است. وی همچنین توجه ما را به این واقعیت جلب می‌کند که روابط بین دولت‌ها و سیاست جهانی به‌طور هم‌زمان در سه بعد نظامی، اقتصادی و قدرت نرم جریان دارد (Nye, 2008).

به‌طورمشابه، ایتان گیلبو^{۲۶}، استاد دانشگاه روابط بین‌الملل در دانشگاه برایلان بیان می‌کند که راهبرد کلان مستلزم ادغام عناصری مانند نیرو، دیپلماسی و ارتباطات است. همان‌طور که پژوهش‌ها و تحولات اخیر نشان می‌دهند، قدرت سخت، دیگر مانند گذشته مطلوب نیست. امروزه قدرت سخت برای دستیابی به اهداف سیاسی به‌عنوان ابزاری غیراخلاقی و فاقد کارایی قابل اعتماد تلقی می‌شود (Gilboa, 2006). در چند دهه گذشته، تمرکز تحقیقات بر توجیه اخلاقی جنگ‌ها و فعالیت‌های نظامی، به‌ویژه با اشاره به ارزش‌های لیبرال غربی بوده است. بر اساس این پارادایم، مشکلات باید بدون توسل به خشونت حل شوند. قدرت سخت در حال از دست دادن موقعیت خود به نفع قدرت نرم است. نکته اساسی این است که با ابزار نرم مانند کنش‌گری فرهنگی بایستی بر فرهنگ راهبردی و ارزش‌های صهیونیسم تأثیر بگذاریم.

از نظر تصمیم‌گیران و سیاسیون رژیم صهیونیستی عناصر تشکیل‌دهنده فرهنگ راهبردی آن رژیم، نظیر ارزش‌ها و باورهای دینی و ملی، فقدان عمق استراتژیک، حس در محاصره بودن و تجربیات تاریخی قوم یهود، محیط امنیت ملی آن را کاملاً تهدیدآمیز شکل داده است. بر مبنای عناصر تشکیل‌دهنده فرهنگ راهبردی، موجودیت رژیم صهیونیستی در معرض نابودی است. تصمیم‌گیران آن رژیم بدنبال بهره‌گیری از سازوکارهای بین‌المللی و قدرت‌های بزرگ برای رفع نگرانی تهدید وجودی هستند لکن در طول زمان به این جمع بندی رسیده‌اند که آمریکا، اروپا و ساختارهای بین‌المللی نتوانسته‌اند خطر نابودی رژیم را مرتفع سازند. به همین جهت به موازات بهره‌گیری از توان بیرونی، با اتکا به داخل به این باور رسیده‌اند برای رفع تهدید وجودی باید به توان اطلاعاتی-نظامی رو آورند. حاکمان رژیم صهیونیستی معتقدند که بازیگران دولتی مانند ایران و بازیگران غیردولتی مانند جهاد اسلامی، حماس، حزب الله و کشورهای پیرامونی مهم‌ترین تهدید علیه بقاء آن رژیم به حساب می‌آیند. از سوی دیگر، توان یابی حزب الله و حماس و دیگران به سلاح‌ها و موشک‌های پیشرفته و دست‌یابی ایران به سلاح هسته‌ای، برتری نظامی آن رژیم در منطقه را به چالش خواهد کشید. حملات طوفان الاقصی و وعده صادق نمونه‌هایی از فروپاشی برتری اطلاعاتی رژیم صهیونیستی در منطقه غرب آسیا است. به نظر می‌رسد ایدئولوژیک‌سازی، بخشی از هستی‌شناسی اطلاعاتی رژیم صهیونیستی است. گروه‌های ایدئولوژیک، برای تثبیت و تداوم همبستگی درونی خود به دگرسازی مبادرت می‌نمایند. دگرسازی چنین حلقه‌هایی براساس ایجاد تمایل بین گروه‌های خودی با دشمنان منطقه‌ای و بین‌المللی می‌باشد. اندیشه‌های تلمودی زیرساخت هستی‌شناسی اطلاعاتی و مبانی ایدئولوژیک رژیم صهیونیستی برای مقابله با تهدیدات تلقی می‌شود. آنچه به عنوان دگرسازی رژیم صهیونیستی در برخورد با اعراب و سایر کشورهای منطقه انجام می‌گیرد را میتوان انعکاس ادبیات تلمودی در

25. Joseph Nye

26. Eytan Gilboa

اندیشه های یهودی دانست. فرایندی که زمینه رویارویی نظامی و اطلاعاتی را اجتناب ناپذیر ساخته است. شکل گیری و گسترش دولت پادگانی برای تحقق اهداف راهبردی صرفاً در شرایطی امکان پذیر است که زیرساخت های لازم برای مقابله با تهدیدات اطلاعاتی را به وجود آورد. در این فرآیند، گروه های راست گرا در رژیم صهیونیستی تلاش دارند تا دگر سازی را گسترش دهند. دگر سازی منجر به افزایش همبستگی درونی یهودیان میشود. برجسته سازی تهدیدات بخشی از راهبرد اطلاعاتی و دفاعی رژیم صهیونیستی بوده است. چنین انگارهای زمینه های لازم برای قدرت سازی ابزاری و راهبردی با هدف حداکثرسازی مزیت نسبی در مقابله با تهدیدات را فراهم میسازد. بسیاری از رهبران احزاب و نهادهای حکومتی عموماً به ادبیاتی استناد می نمایند که زمینه های لازم برای افزایش احساس تهدید را به وجود آورد. هرگونه احساس تهدید در ساختار اجتماعی، زمینه لازم برای بسیج سازمانی را فراهم میسازد. هرگاه جامعه رژیم صهیونیستی مولفه هایی همانند تهدیدات را تبیین و برجسته می سازد، زمینه های جدال منطقه ای به وجود می آید. چنین ادبیاتی را می توان عامل اصلی توجیه جنگ، امنیت و توسعه طلبی رژیم صهیونیستی در حوزه های مختلف جغرافیایی دانست. هستی شناسی اطلاعاتی رژیم صهیونیستی بدون توجه به الگوهای کنش راهبردی قدرت های بزرگ نمی تواند منجر به مزیت نسبی قدرت در محیط منطقه ای شود.

بنابراین رژیم صهیونیستی با توجه به حس در محاصره بودن و تجربه تاریخی قوم یهود، منطقه پیرامونی خود را ملتهب و به لحاظ امنیتی ناامن میدانند. از طرفی با تکیه بر ارزش ها و باورهای دینی و ملی و فقدان عمق استراتژیک به این نتیجه رسیده است باید با تقویت توان اطلاعاتی خود و کاهش توان در امر حکمرانی اطلاعاتی دشمنانش، بقاء و امنیت خود را تضمین نماید. از این رو می توان به خوبی دریافت که رژیم صهیونیستی راهبرد برتری اطلاعاتی را به عنوان اصلی ترین استراتژی اطلاعاتی خود برگزیده تا موجودیت خود را حفظ نماید.

در انتها پیشنهاد میشود در مقابله با راهبرد برتری اطلاعاتی رژیم علاوه بر رویکردهای اطلاعاتی، بایستی اتخاذ راهبردهای فرهنگی و شالوده شکن نیز در دستور کار جامعه اطلاعاتی جبهه مقاومت قرار گیرد. چه آنکه اگر ریشه های فکری و فرهنگی مقوم این راهبرد مورد تردید و شکست قرار گیرد، تصویری درست بودگی این استراتژی در افکار عمومی رژیم مخدوش شده و قلب تصمیم گیران و تصمیم سازان امنیتی رژیم فارغ از صلابت کارکردی این رویکرد نسبت به آن متزلزل خواهند شد. به عبارتی عملیات روانی و جنگ ترکیبی با هدف نمایش هرچه بیشتر شکست های اطلاعاتی رژیم و عدم صدق انگارهی تسلط اطلاعاتی موساد و شکست تئوری برخیز و اول تو بکش باید در دستور کار آفند اطلاعاتی قرار گیرد. این مهم با بهره گیری از بسترهای متعدد تاریخی- فرهنگی می تواند با یادآوری تجربیات متعدد قوم یهود در تقابل با حق و پیامبران الهی و شکست از حکومت های منکوب کننده صهیونیسم، با تزریق ناامیدی در جامعه رژیم صهیونیستی حس تاریخی در محاصره بودن و رفاه موقتی، غیر دائم و گذرا در منطقه بیت المقدس را تشدید نماید.

راجع به آینده تراژدیک رژیم صهیونیستی مطالب زیادی نوشته شده است که تکیه و بازنشر آنان میتواند امنیت روانی و دکترین امنیتی رژیم صهیونیستی را مورد ضربه قرار دهد. هانا آرنست فیلسوف یهودی و ناحوم گولدمن از نظریه پردازان جنبش صهیونیسم، آینده اسرائیل را آینده ای محکوم به فروپاشی می دانند. «هال لیندسی» کشیش اوانجلیست (صهیونیسم مسیحی) امریکایی با تفسیر پیشگویی های منتسب به برخی انبیای بنی اسرائیل معتقدند که در آخراالزمان (آرماگدون) روسیه و ایران به کمک کشورهای غرب آسیا و شمال افریقا به اسرائیل حمله کرده و آن را نابود خواهند کرد. برآورد هنری کیسینجر و ۱۶ آژانس اطلاعاتی آمریکا در سال ۲۰۱۲ این بود که در سال ۲۰۲۲ چیزی از اسرائیل باقی نخواهد ماند. بنیامین نتانیاهو در سال ۲۰۱۷ در یک جلسه تورات خوانی با

شخصیت های دینی در منزل خود درباره احتمال گرفتاری اسرائیل به سرنوشت پادشاه یحمو شناییم ابراز نگرانی کرد. نتانیاهو بر لزوم وابستگی یهودیان به مسائل دینی تأکید کرد و عدم پای بندی به کتب مقدس یهود و انسجام داخلی را عاملی برای نرسیدن اسرائیل به صد سالگی دانست (واج، ۱۴۰۰/۶/۲۹).

منابع:

۱. آریایی نیا، مسعود (۱۳۸۰)، «مبانی دینی رفتار و فرهنگ سیاسی راست افراطی در اسرائیل»، فصلنامه مطالعات منطقه ای، شماره ۶.
۲. ابراهیمی، نبی الله (۱۳۸۶). «تاملی بر مبانی و فرهنگ مکتب کپنهاگ»، فصلنامه سیاست خارجی ، سال بیست و یکم شماره ۲ .
۳. ابراهیمی، نبی الله ، موسوی شفقائی، سید مسعود و زبیدی، زینب. (۱۳۹۴). «بیداری اسلامی و امنیت هستی شناختی رژیم صهیونیستی: گفتمان انسداد در خاورمیانه»، فصلنامه پژوهشهای معاصر انقلاب اسلامی ، دوره اول، شماره ۱.
۴. ابوحسنه، نافذ (۱۳۸۱)، کالبدشکافی جامعه صهیونیستی در فلسطین اشغالی. ترجمه محمدرضا حاجیان. تهران: موسسه مطالعات اندیشه سازان نور.
۵. اسلامی، محسن (۱۳۸۸)، سیاست خارجی اسرائیل. تهران: موسسه انتشارات امیرکبیر، چاپ اول.
۶. افتخاری، اصغر(۱۳۸۲). « ابعاد اجتماعی برنامه امنیتی اسرائیل: دستور کاری برای قرن بیست و یکم»، فصلنامه مطالعات منطقه ای، شماره ۱۶ .
۷. امام جمعه زاده، سید جواد، مهناز گودرزی و قاسم رحیمی چسلی (۱۴۰۰)، «تحلیل مقایسه‌های الگوی رقابت ایالات متحده و فدراسیون روسیه در اوراسیای مرکزی (۲۰۰۰-۲۰۲۰)»، فصلنامه مطالعات اوراسیای مرکزی، شماره ۱، تابستان.
۸. پور حسن، ناصر (۱۳۸۷)، «مؤلفه های فرهنگ استراتژیک اسرائیل»، فصلنامه مطالعات فلسطین، بهار و تابستان، شماره ۸ و ۹.
۹. پوراخوندی، نادر(۱۳۹۸)، «فرهنگ راهبردی و راهبرد نظامی رژیم صهیونیستی»، فصلنامه سیاست خارجی، سال سی و سوم - شماره ۲، ۱۰۷-۱۲۸.
۱۰. ترابی، قاسم،(۱۳۹۵)، «ارزیابی راهبرد نیروی نظامی رژیم صهیونیستی»، فصلنامه مطالعات راهبردی، سال نوزدهم، شماره سوم، شماره مسلسل ۷۳، ۱۵۹-۱۶۶.
۱۱. درویشی سه تلانی، فرهاد، هدایتی، شهرام، میرحسینی، طیبه السادات(۱۳۹۱)، «تهدیدها و فرصتهای امنیتی ایران پس از ۱۱ سپتامبر (با تأکید بر نظریه ی امنیتی بوزان)»، مجله سیاست دفاعی، سال بیستم، شماره ۷۸، ۴۳-۹.
۱۲. دهقانی فیروزآبادی، سید جلال (۱۳۹۲) «تاثیر جنگ لبنان بر راهبرد امنیت ملی اسرائیل، «فصلنامه رهیافت های سیاسی و بین المللی، شماره ۸ ،
۱۳. رضوی، سلمان (۱۴۰۰)، «پراکندگیهای قومی- مذهبی در رژیم صهیونیستی و جایگاه آنها در جامعه و سیاست (با تأکید بر راهکارهای رسانه ای)». پژوهشنامه رسانه بین الملل. سال ششم. شماره اول. بهار و تابستان.

۱۴. ساموئل هانتینگتون (۱۳۸۳)، نظریه برخورد تمدن‌ها، ترجمه: مجتبی امیری، تهران: مرکز چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه.
۱۵. سروش نژاد، احمد (۱۳۸۵)، صهیونیسم: نوزایی، استقرار و فروپاشی. تهران: نشر نی.
۱۶. شریده، محمد (۱۳۷۸)، رهبران اسرائیل. مترجمان: بیژن اسدی و مسعود رحیمی، تهران: انتشارات کویر.
۱۷. عبدالعالی، عبدالقادر (۱۳۹۱)، رژیم اسرائیل و گسسته‌های سیاسی اجتماعی آن. ترجمه محمد خواجوی. تهران: موسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران.
۱۸. عبدالله خانی، علی (۱۳۸۶)، «سه نسل - سه گفتمان در فرهنگ استراتژیک». فصلنامه مطالعات راهبردی، دوره ۱۰. شماره ۳۶.
۱۹. عسگری، محمود (۱۳۷۹)، «تبارشناسی مفهوم امنیت در رژیم صهیونیستی»، نشریه فلسطین، سال دوم، شماره ۲، ۳۸-۱۳
۲۰. علینقی، امیرحسین (۱۳۸۱)، «جایگاه امنیت در استراتژی ملی»، فصلنامه مطالعات راهبردی، دوره دوم، شماره ۱۶، ۳۱۹-۳۳۶
۲۱. فلاحی، عدنان، دین و حقوق اساسی: مورد اسرائیل، سایت دین آنلاین، ۱۴۰۱/۲/۵.
۲۲. فوزی، یحیی: چالش‌های ایدئولوژیک اسرائیل، علوم سیاسی: مطالعات منطقه ای، پاییز و زمستان ۱۳۸۳ - شماره ۲۱، ۲۰-۸۹-۱۰۶-۹۲.
۲۳. قرشی، سیدبوسف و پورحسن، ناصر (۱۴۰۰)، «واکاوی رفتارهای اسرائیل در سوریه در چهارچوب فرهنگ راهبردی (۲۰۲۰-۲۰۱۳)»، فصلنامه پژوهش‌های روابط بین‌الملل، سال ۱۱، شماره ۴، زمستان.
۲۴. لطیفیان، زهره (۱۳۹۶)، «راهبرد رژیم صهیونیستی و برآورد تهدیدات امنیتی آن برای خاورمیانه»، فصلنامه سیاست، دوره ۴۷، شماره ۱، ۲۰۰-۱۷۹
۲۵. ماضی، محمد (۱۳۸۱)، سیاست و دیانت در اسرائیل. ترجمه سیدغلامرضا تهمی. تهران: موسسه مطالعات اندیشه سازان نور.
۲۶. متقی، ابراهیم، ثابت، علی (۱۳۹۱)، «مبانی و هستی‌شناسی تفکرات امنیتی رژیم صهیونیستی»، فصلنامه آفاق امنیت، سال پنجم، شماره هفدهم
۲۷. متقی، ابراهیم و ثابت، علی (۱۳۹۳)، «امنیت پیش‌دستانه در هستی‌شناسی راهبردی اسرائیل»، فصلنامه مطالعات فلسطین (ندا). شماره ۲۶.
۲۸. موسوی، سیدحامد (۱۳۹۹)، «دلایل و شواهد تنزل رژیم صهیونیستی؛ بحران فراگیر در ارتش و آموزش»، ماهنامه امنیت بین‌الملل، سال سوم، موسسه مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران.
۲۹. ولایتی قوجه بگلو، عبدالرحمن، دهقانی فیروز آبادی، سید جلال، شاکری خویی، احسان و علیپور، جواد (۱۳۹۹)، «تحلیل گفتمانی دین در سیاست خارجی نخست وزیران رژیم صهیونیستی».

پژوهش های سیاسی جهان اسلام، سال دهم، شماره سوم، پاییز.

۳۰. ولیزاده، اکبر، فیروزیان حاجی، غلامرضا، شجاع، مرتضی (۱۳۹۴)، «درآمدی بر فرهنگ راهبردی جمهوری اسلامی ایران»، فصلنامه پژوهش های انقلاب اسلامی، سال چهارم، شماره ۱۳، ۱۴۵-۱۶۶

۳۱. الوندی، محمد جواد. (۱۳۸۳). «نظامیان و سیاست در اسرائیل»، مجله علوم انسانی (مصباح). شماره ۵۵.

41. White House (2002), The National Security Strategy of the United State, September 21, 2002 at:

www.globalsecurity.org/military/library/.../national/nss-020920.pdf

42. Gilboa, E. (2006). Public Diplomacy: The Missing Component in Israel's Foreign Policy. *Israel Affairs*, 12(4), 715-747.

43. Gray, Colin S (۲۰۰۶), *Out of the Wilderness: Prime Time for Strategic Culture*. (National Institute Press).

44. Gray, Colin S (1999), *Strategic culture as context: The First Generation of Theory Strikes Back*, *Review of international of studies*, No25, pp 49 – 69.

45. Johnson, Jeannie L. (۲۰۰۸), *Strategic Culture: Toward a Standard Methodological Approach* (Defense Threat Reduction Agency).

46. Tal, David (2003). *War in Palestine, 1948: Israeli and Arab Strategy and Diplomacy*. Routledge

47. Kramer, Gudrun (2008). *A History of Palestine: From the Ottoman Conquest to the Founding of the State of Israel*. Princeton University Press.

48. Nye Jr, J. S. (2008). *Public Diplomacy and Soft Power*. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 616(1), 94-109.